https://doi.org/10.52326/csd2025.03

ROMANIA'S BALANCE OF PAYMENTS IN THE EUROPEAN CONTEXT

BALANȚA DE PLĂȚI A ROMÂNIEI ÎN CONTEXT EUROPEAN

Cătălin Drăgoi

Victor Slăvescu" Centre for Financial and Monetary Research of the Romanian Academy, Bucharest, Romania

Abstract. The course of the Romanian economy from the transition from a centralized economy to a market economy is characterized by permanent imbalances (external - trade deficit, current account deficit, internal budget deficit) with their emphasis in recent years. These external imbalances can have negative effects on the evolution of the economy as a whole, but also implicitly on the socio-political climate of the country. The paper aims to analyze the level of certain economic indicators between the countries of the European Union, in recent years, namely the components of the balance of payments, the level of budgetary revenues and expenditures reported to the gross domestic product, the budget balance, the public debt, in order to find the correlations between these and the external imbalances in the case of Romania, and to be able to formulate solutions to reduce them in the coming years.

Keywords: *vulnerability. external imbalances; economic evolution.*

JEL code: *E60; H50*

Rezumat. Parcursul economiei românești de la tranziția de la o economie centralizată la o economie de piață este caracterizat de dezechilibre permanente (externe - deficit comercial, deficit de cont curent, deficit bugetar intern) cu accentuarea lor în ultimii ani. Aceste dezechilibre externe pot avea efecte negative asupra evoluției economiei în ansamblu, dar și implicit asupra climatului socio-politic al țării. Lucrarea își propune să analizeze nivelul anumitor indicatori economici între țările Uniunii Europene, în ultimii ani, și anume componentele balanței de plăți, nivelul veniturilor și cheltuielilor bugetare raportate la produsul intern brut, soldul bugetar, datoria publică, pentru a găsi corelațiile dintre acestea și dezechilibrele externe în cazul României, și pentru a putea formula soluții de reducere a acestora în următorii ani.

Cuvinte-cheie: *vulnerabilitate; dezechilibre externe; evoluție economică.*

Metodologie și date

Pentru a realiza o cercetare asupra problemei balanței de plăți externe a României, lucrarea analizează datele utilizând metoda comparativă, descriptivă și utilizarea unui set de surse informaționale, pe baza rapoartelor anuale, a datelor statistice furnizat de bazele de date oficiale ale UE dar și ale Băncii Naționale a României. Studiul a fost finalizat prin formularea unor concluzii legate de acest fenomen.

Introducere

Balanța de plăți externă a României a evoluat semnificativ de-a lungul anilor, influențat atât de politicile interne, cât și de tendințele economice globale. După aderarea sa la Uniunea Europeană în 2007, România a înregistrat schimbări în dinamica și structura comerțului exterior. Impactul crizei financiare globale, din anul 2008, criza datoriilor suverane în anul 2012, criza declanșată de pandemia de coronavirus și conflictul în desfășurare din Ucraina au perturbat fluxurile comerciale internaționale și a afectat structura exporturilor și importurilor României. Schimbările în structura comerțului exterior al României au fost însoțite de creșterea deficitelor comerciale și de cont curent, determinate de creșterea consumului public și privat, care au fost adesea finanțate prin investiții străine directe,

împrumuturi externe și remitențele celor plecați la lucru în străinătate. Pandemia de COVID-19 și războiul din Ucraina au creat volatilitate pe piețele financiare, și au crescut incertitudinile economice, tensionând și mai mult soldurile externe ale României. Deteriorarea echilibrelor macroeconomice interne si externe reprezintă riscuri sistemice primare, care se datorează unei combinații de derapaje fiscale persistente și cerere internă puternică, alimentată de câștiguri salariale reale și investiții care au crescut în mod semnificativ importurile.

Lucrarea își propune să realizeze un tablou al balanței de plați externe a României comparativ cu celelalte țări ale Uniunii Europene si pe baza acestuia să se formuleze ca recomandări măsurile care trebuie luate la nivel politic pentru corectarea dezechilibrelor existente.

Contul curent.

Contul curent în țările Uniunii Europene este un indicator al performanței economice, reflectând balanța comerțului internațional cu bunuri și servicii, precum și plățile de venit între rezidenți și nerezidenți. Ca o componentă a balanței de plăți, contul curent oferă informații despre economiile unei națiuni, nivelurile de investiții și sănătatea economică generală, dezvăluind disparitățile între statele membre.

Conform datelor Eurostat contul curent al Uniunii Europene, a înregistrat în anul 2023 un excedent de 329 miliarde euro corespunzând la 1,9% din PIB-ul UE. În anul 2022 contul curent a avut un deficit de 56 miliarde euro. Excedentul soldului contului curent al UE a crescut de la 192 miliarde euro în anul 2012 la 402 miliarde euro în 2016. De atunci, acesta a scăzut lent până în anul 2020. După o creștere semnificativă în 2021, contul curent al UE pentru 2022 a prezentat un deficit pentru prima dată din 2008. Acesta a fost cauzat în principal de un deficit semnificativ al contului de mărfuri, în timp ce serviciile au înregistrat excedente (a se vedea figura nr. 1). Trebuie amintit că în anul 2021 a izbucnit războiul din Ucraina care a afectat grav țările Uniunii Europene lipsindu-le de o sursă importantă de materii prime si materiale în special resurse energetice (petrol și gaze).

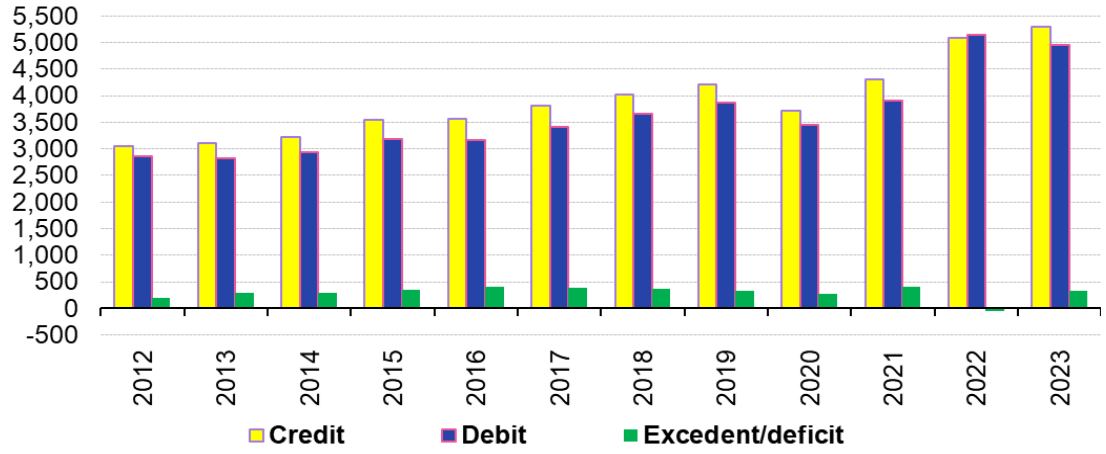

Figura 1. Tranzacții în cont curent, UE, 2012-2023 (miliarde euro).

Sursa: Eurostat

Dintre statele membre ale UE au fost doar 10 state care au avut deficite de cont curent în anul 2023, comparativ cu 19 state în anul 2022. Excedent de cont curent au fost înregistrate în 17 state membre (vezi figura 2). Cele mai mari deficite relative de cont curent măsurate ca pondere din PIB au fost consemnate în Cipru (12,1%), România (7,0%) și Grecia (6,3%). Danemarca (10,9%), Olanda (10,1%) și Irlanda (9,9%) au avut cele mai mari excedente raportate la PIB ale conturile lor curente. Valoric, Germania a înregistrat cel mai mare excedent de cont curent în valoare de 243 miliarde euro, iar România cel mai mare deficit de cont curent în valoare de 22,6 miliarde euro.

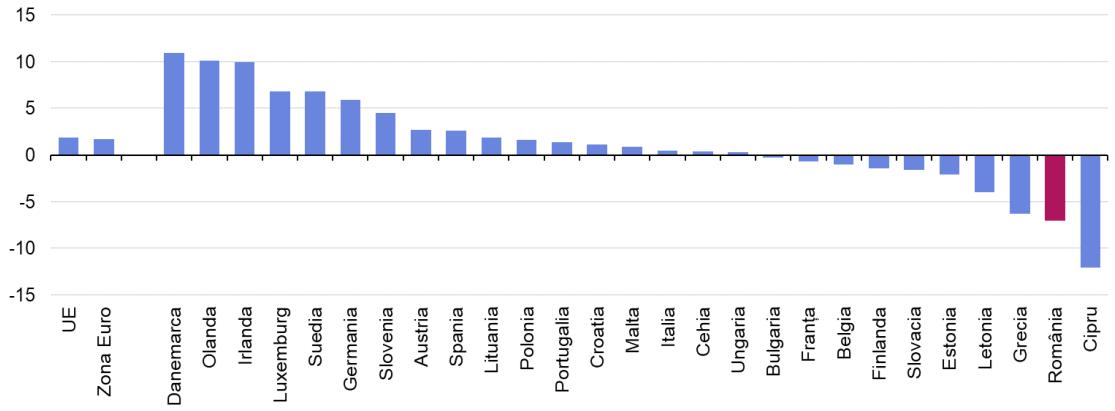

Figura 2. Balanța de cont curent, țări UE, 2023, (% din PIB).

Sursa: Eurostat

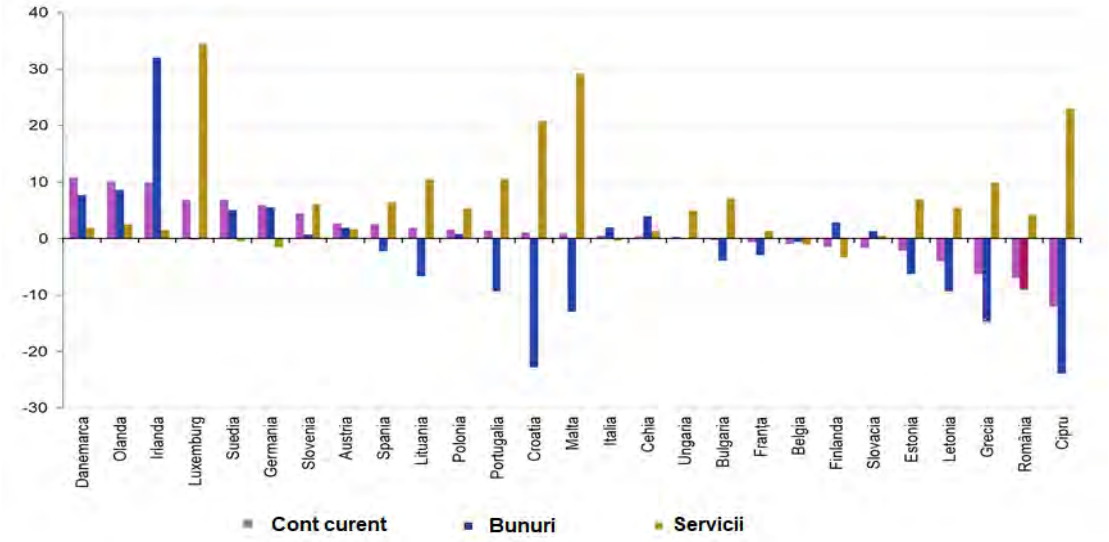

Figura 3.1. Principalele componente ale soldurilor contului curent, 2023 (% din PIB).

Sursa: Eurostat

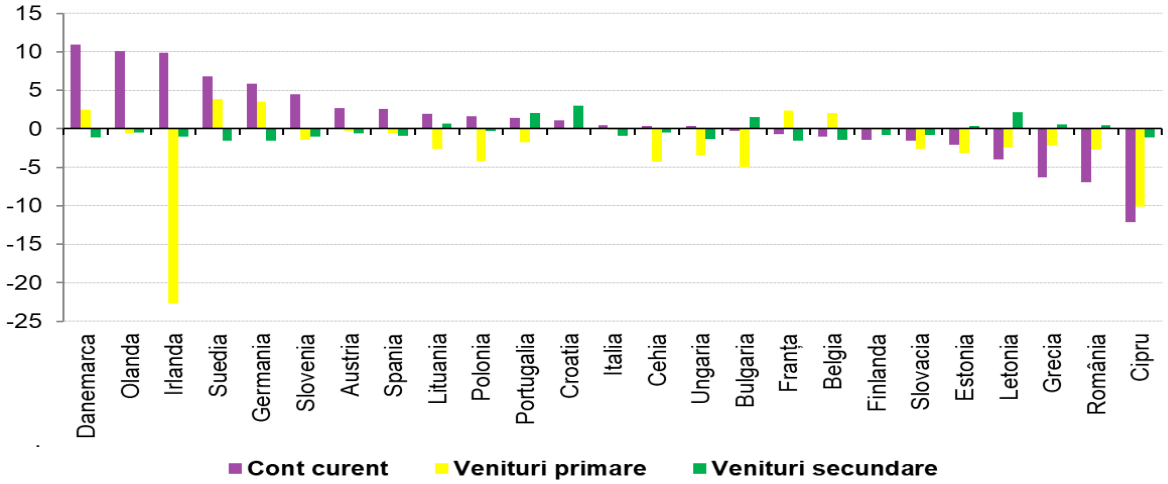

Figura 3.2. Principalele componente ale soldurilor contului curent, 2023 (% din PIB).

Sursa: Eurostat

Dintre statele membre 13 au înregistrat excedente pentru bunuri în 2023, în timp ce 22 de state membre au înregistrat excedente pentru servicii cu restul lumii (vezi figura 3.1). Printre statele cu cele mai mari excedente de mărfuri s-au numărat Irlanda (32,0% din PIB), Olanda (8,6% din PIB) și

Danemarca (7,7% din PIB). Țările cu cele mai mari excedent în servicii au fost Luxemburg (34,4% din PIB), Malta (29,2% din PIB) și Cipru (23,0% din PIB). Economiile cu cel mai mare deficit net de bunuri au fost Cipru (23,9% din PIB), Croația (22,8% din PIB) și Grecia (14,7% din PIB). Finlanda a înregistrat cel mai mare deficit net (3,3% din PIB) pentru servicii. România a avut un deficit de 9% din PIB la comerțul cu bunuri, în schimb la comerțul cu servicii a înregistrat un excedent de 4,2% din PIB.

Veniturile primare au avut valori pozitive în doar 5 dintre statele membre cu maxime de 3,8% în Germania si 3,5% în Suedia, în toate celelalte țări înregistrându-se valori negative cu maxime 22,7% Irlanda și 10,1% Cipru (vezi figura 3.2.). În cazul veniturilor secundare doar 8 țări au avut valori pozitive, cele mai mari înregistrate Croația (3,0%) și Portugalia (2,0%), toate celelalte țări înregistrând valori negative relativ mici, până la maximul de 1,6% atins în Germania Franța și Suedia. România în anul 2023 a avut un deficit din venituri principale de 2,3% din PIB și un excedent de 0,5% din PIB din venituri secundare.

Aproape 60% din comerțul internațional cu bunuri al statelor membre ale UE și aproximativ 50% din comerțul lor cu servicii au fost legate de comerțul cu alte țări ale UE în 2023 (vezi figura 4). Comerțul cu bunuri cu partenerii UE a fost cea mai mare în Estonia (82%) și alte 10 state membre au înregistrat, de asemenea, procente de peste 70%. Cea mai mică pondere a fost raportată de Irlanda (40%). Comerțul de servicii cu alte economii ale UE a fost cel mai mare în Slovacia (77 %), Slovenia și Austria (75%) și cel mai scăzut în Irlanda (25,0%). România se află în grupul țărilor a căror relații comerciale se desfășoară preponderent cu parteneri in Uniunea Europeană (peste 70% din total). Țările Uniunii europene au economii dezvoltate, concurențiale dar care dea lungul timpului au dezvoltat un anumit grad de complementaritate.

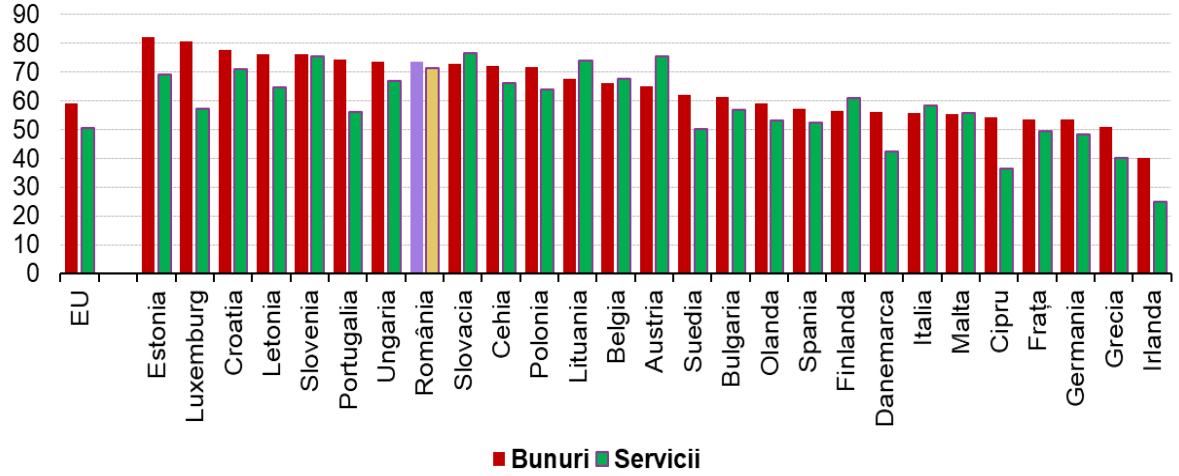

Figura 4. Expunerea intra-UE a comerțului cu bunuri și servicii, 2023 (% din restul lumii).
Sursa: Eurostat

Contul de capital.

Contul de capital reflectă transferurile de capital (fonduri UE, donații pentru investiții) și tranzacții cu active nefinanciare neproduse (brevete, licențe, drepturi de proprietate intelectuală).

Contul de capital al UE prezintă în mod tradițional un deficit, rezultat din transferurile nete de capital considerabile către restul lumii. În 2023, această tendință a continuat cu un deficit al contului de capital de 29,5 miliarde euro (vezi figura 5).

Analizând datele individuale ale țării, 7 state membre au înregistrat un sold negativ al contului de capital. Cel mai mare deficit al contului de capital a fost raportat de Germania (27,3 miliarde euro, 0,7% din PIB).

România are un cont de capital pozitiv (2,1% din PIB) în special transferurilor de fonduri de la Uniunea Europeană, aceste fonduri reușesc parțial susținerea dezvoltării economice dar si echilibrarea in balanța de plați a deficitului de cont curent.

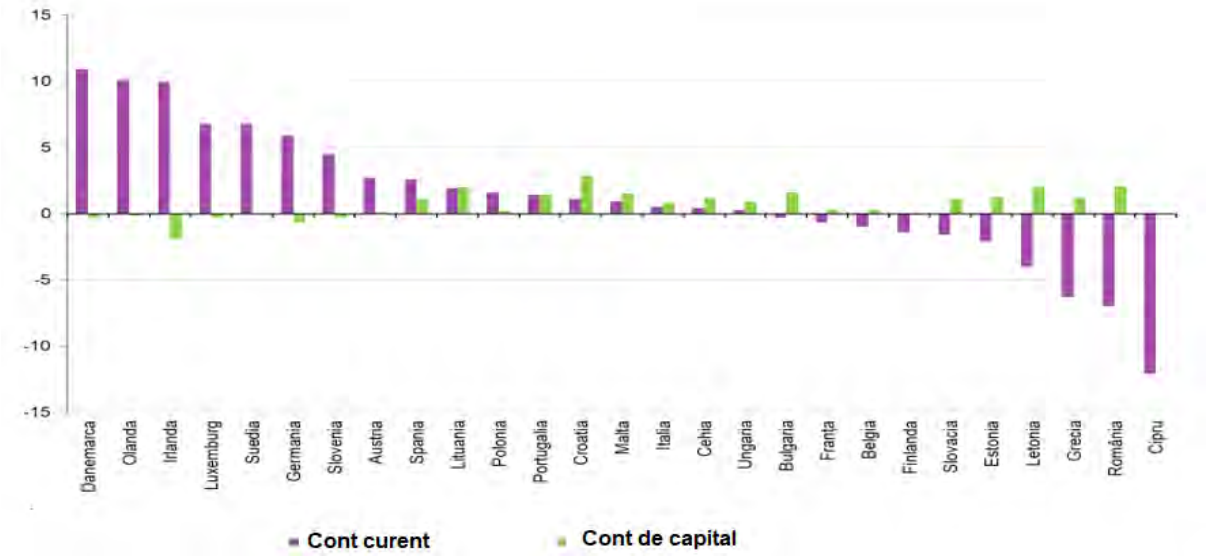

Figura 1. Soldul contului curent și contul de capital în țările UE, 2023 (% din PIB).

Sursa: Eurostat

Contul financiar

Conforma datelor Eurostat, valoarea totală netă a contului financiar al UE (UE față de țările din afara UE) a revenit de la o valoare negativă în 2022 (109 miliarde euro) la valoare pozitivă (263 miliarde euro) în 2023. Valoarea netă a contului financiar din zona euro contul este de 267 miliarde euro. Aceste solduri însemnau 1,6% din PIB (UE) și 1,9% din PIB (zona euro). Excedentul net înregistrat al contului financiar al UE a rezultat în principal din tranzacțiile cu alte investiții care au contribuit în termeni neți cu 298 miliarde euro la valoarea pozitivă a contului financiar net al UE. În ceea ce privește investițiile directe, contul financiar al UE a prezentat un excedent net scăzut de 91 miliarde euro în 2023, rezultat din scăderi mai mari bazate pe tranzacțiile cu pasive nete de investiții directe (511 miliarde euro), comparativ cu scăderi mai mici ale tranzacțiilor cu active de investiții directe nete (420 miliarde euro) față de extra-UE.

Tabel 1. Principalele componente ale soldului contului financiar cu restul lumii, 2023 (%PIB)

	Cont financiar net	Investiții directe active	Investiții directe pasive	Investiții de portofoliu active	Investiții de portofoliu, pasive	Alte investiții active	Alte investiții pasive	Rezerve active
EU	1.5	-2.4	-3.0	1.9	3.0	0.9	-0.9	0.1
Zona Euro	1.8	-2.5	-2.7	2.9	3.4	1.1	-1.1	-0.1
Belgia	-1.1	-4.6	-3.1	3.6	7.2	9.6	5.7	-0.4
Bulgaria	1.2	1.1	4.3	3.2	1.8	-0.1	0.3	3.5
Cehia	1.9	2.2	2.4	1.0	-0.2	0.6	0.1	0.4
Danmarca	7.0	2.6	1.4	3.8	-0.5	3.2	1.8	1.2
Germania	5.6	1.8	0.4	3.6	3.5	-0.1	-3.2	0.0
Estonia	-3.1	5.3	12.8	1.2	0.7	9.2	5.2	0.6
Irlanda	5.9	-22.2	-22.6	45.6	34.9	-2.0	0.4	-0.1
Grecia	-4.1	1.4	2.0	1.3	2.5	-0.7	1.6	0.2
Spania	4.0	1.9	2.2	3.0	4.1	4.7	-0.6	0.4
Franța	-1.9	1.4	-0.1	5.9	10.8	7.8	5.0	-0.7
Croația	1.8	1.6	3.5	-1.3	-0.3	26.2	19.2	-1.0
Italia	1.7	1.0	1.2	2.3	3.6	-0.1	-3.2	0.1
Cipru	-9.2	-38.5	-26.5	3.9	-6.2	-5.8	1.2	0.0
Letonia	0.2	2.1	3.5	1.1	5.1	0.9	-4.6	0.6
Lituania	6.2	2.9	4.0	3.2	1.5	8.1	3.4	0.9
Ungaria	-1.1	-36.8	-35.1	2.9	7.5	1.2	-1.7	1.3
Olanda	9.3	-33.1	-33.9	5.3	-0.5	0.9	-2.6	0.1
Austria	1.2	1.0	-0.1	4.2	7.6	5.1	0.8	-0.8
Polonia	1.3	1.5	3.7	1.8	1.3	1.8	1.8	2.6
Portugalia	3.0	2.1	3.4	1.3	-1.9	0.9	-0.7	-0.2
România	-3.7	0.4	2.4	0.5	4.9	-0.1	1.3	4.1
Slovenia	4.1	0.8	1.7	2.9	3.3	9.8	4.5	0.0
Slovacia	-2.0	-0.3	-0.2	0.1	6.1	1.1	-2.5	0.5
Finlanda	-4.2	0.5	-0.6	6.5	8.7	-1.9	0.0	0.0
Suedia	3.9	6.9	3.8	2.0	4.0	1.8	-0.9	-1.0

Sursa: Eurostat

Raportat la PIB (vezi tabelul 1) cei mari creditori din UE sunt Danemarca și Olanda, iar cei mai mari debitori net sunt Cipru (9,2%), Finlanda (4,2%), Grecia (4,1%), România (3,7%) și Estonia (3,1%).

Analizând soldul conturilor financiare ale țărilor individuale în raport cu PIB-ul lor, un total de 18 state membre ale UE au fost creditori neți față de restul lumii în 2023 și au prezentat excedente în conturile lor financiare nete. Cea mai mare valoare în raport cu PIB-ul său a fost raportată de Olanda (9,6%) și Danemarca (7,1%). În schimb, 9 state membre ale UE au fost debitoare nete, dintre care Cipru (9,7 % din PIB) a prezentat cel mai mare deficit relativ în ceea ce privește PIB-ul său (vezi figura nr. 6). România înregistrează un cont financiar negativ de 3,7% din PIB, valoare care este diminuată de valoarea rezervelor active, rezervele Băncii naționale a României care raportate la PIB sunt cele mai mari între țările Uniunii Europene (4,1% din PIB). Valoarea investițiilor nete este negativă (-2% din PIB), valoarea investițiilor de portofoliu nete este de asemeni negativă (-4,4% din PIB), iar la capitolul alte investiții netul este negativ (de -1,4% din PIB).

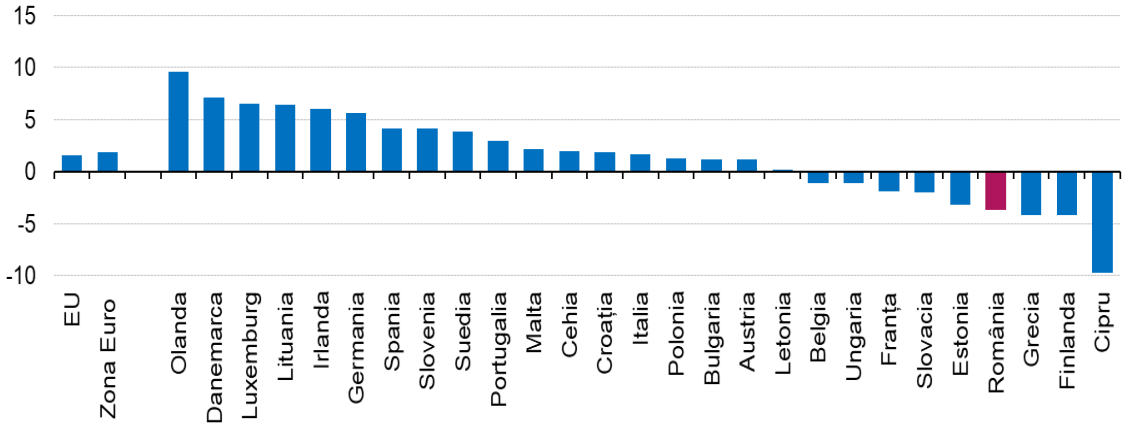

Figura 6. Soldul contului financiar, 2023 (% din PIB)

Sursa: Eurostat

Venituri și cheltuieli guvernamentale.

Nivelul cheltuieli și venituri guvernamentale variază considerabil între statele membre ale UE (vezi figura 7). În anul 2023, statele membre al UE cu cele mai înalte niveluri de cheltuieli și veniturile guvernamentale ca proporție din PIB (peste 100%) au fost Franța, Finlanda, Austria, Belgia și Italia. În anul 2023, 5 state membre ale UE (și anume Irlanda, Malta, România, Lituania și Bulgaria) au raportat rapoarte relativ scăzute (mai puțin peste 80% din PIB). România se remarcă prin venituri și cheltuieli mici raportate la PIB (sub 50% din PIB), cheltuielile depășind veniturile.

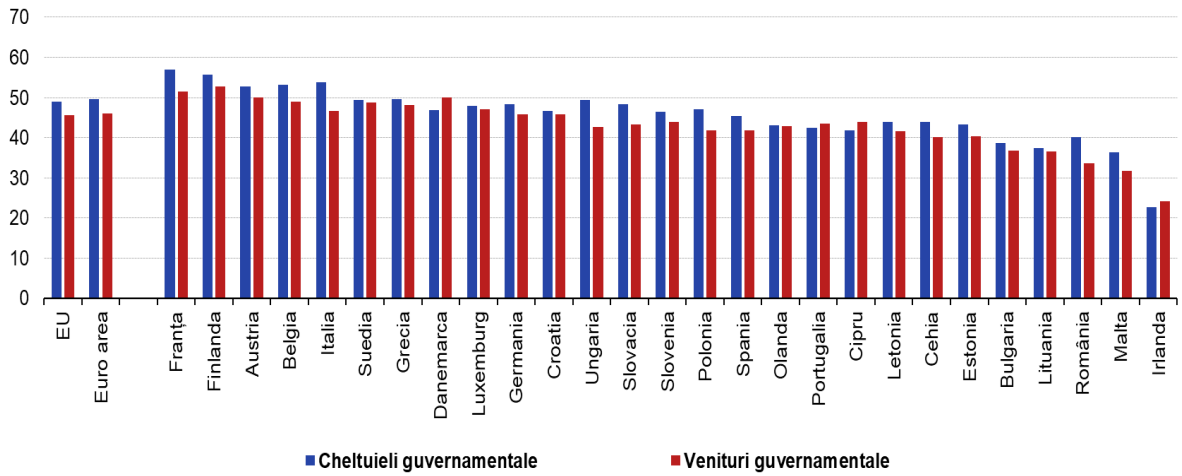

Figura 7. Venituri și cheltuieli guvernamentale în țările UE în anul 2023 (% în PIB).

Sursa: Eurostat

Excedent/deficit guvernamental

Pentru ansamblul UE raportul deficit public raportat la PIB a crescut de la -3,2 % în 2022 la -3,5% în 2023 iar în zona euro de la -3,5% la -3,6%.

Declinul economic cauzat de pandemia de coronavirus, caracterizat printr-o scădere a PIB-ului nominal în anul 2020, precum și măsurile care au angrenat cheltuieli pentru a diminua impactul economic și social al pandemiei au avut un impact puternic asupra deficitului și datoriei în anul 2020. În anii 2022 și 2023, nivelul ridicat al prețului energie și măsurile adoptate de guvernele din UE pentru a atenua impactul lor, a avut un efect puternic asupra balanței de venituri și cheltuieli guvernamentale, pentru țările din UE dar și pentru zona euro, deficitele au rămas la un nivel ridicat, iar datoriile guvernamentale au crescut.

În 2023, toate statele membre, cu 4 excepții (și anume, Danemarca (+3,3%), Cipru (+2,0%), Irlanda (+1,5%) și Portugalia (+1,2%)), au raportat deficite. Cel mai înalte deficite au fost înregistrate în Italia (-7,2%), Ungaria (-6,7%) și România (-6,5%). În total, 10 state membre au avut deficite peste 3% din PIB: Italia, Ungaria, România, Franța, Polonia, Slovacia, Malta, Belgia, Cehia și Spania.

Echilibrul guvernamental general (raportat la PIB) a scăzut pentru 17 membri UE Statele în 2023 comparativ cu 2022, în timp ce o creștere a fost înregistrat pentru 9 state membre ale UE. Pentru Lituania, raportul dintre deficit și PIB a rămas neschimbat între 2022 și 2023 la -0,7%. Cele mai mari creșteri s-au înregistrat în Letonia (+2,5 puncte procentuale (pp)), Portugalia (+1,5 pp), Grecia și Spania (ambele cu +1,1 pp), în timp ce cea mai mare scădere au fost înregistrată în Slovacia (-3,5 pp), Finlanda (-2,8 pp) și Polonia (-1,9 pp).

România înregistrează an de an deficit, fiind în grupul țărilor cu deficit foarte mare raportat la PIB (vezi figura 8).

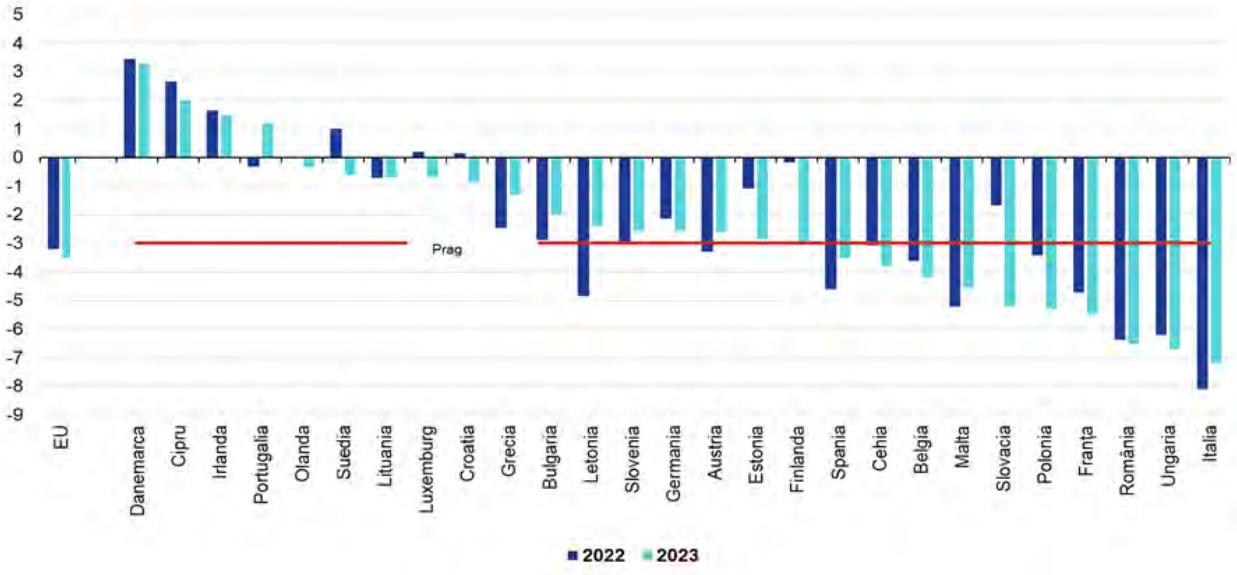

Figura 8. Balanța bugetară în țările UE (% în PIB)

Sursa: Eurostat

Datoria guvernamentală

În UE raportul dintre datorie guvernamentală și PIB a scăzut de la 83% la sfârșitul anului 2022 la 81% la sfârșitul anului 2023, (vezi figura 9).

La sfârșitul anului 2023, cel mai mici rapoarte ale datoriei publice raportate la PIB au fost înregistrate în Estonia (20%), Bulgaria (23%), Luxemburg (26%), Suedia (32%). Dintre statele membre 13 au avut datoria publică raportată la PIB peste pragul de 60% din PIB, iar cele mai mari valori s-au înregistrat în Grecia (164%), Italia (135%), Franța (110%), și Spania (105%).

La sfârșitul anului 2023, comparativ cu anul 2022, 10 state membre au înregistrat o creștere a datoriilor publice raportate la PIB iar 17 State membre au înregistrat o scădere până la sfârșitul anului 2023. Cel mai mare crește în raport au fost înregistrate în Finlanda (+3,1 pp), Estonia (+1,1 pp),

România (+1,0 pp) și Polonia (+0,9 pp), în timp ce cel cea mai mare scade au fost observat în Portugalia (-13,3 pp), Grecia (-13,1 pp), Cipru (-7,3 pp), Croația (-6,7 pp).

La nivelul UE scade raportul dintre datoria publică și PIB în 2023, iar acest lucru este datorat faptului că creșterile PIB-ului depășesc creșterile datoriei publice în termeni absoluți. Unul din motivele principale pentru care datoria publică crește este nevoia guvernelor de a se împrumuta pentru a finanța deficitele bugetare.

România se află în grupul de țări cu datorie mică raportată la PIB dar ritmul cu care acest indicator crește este rapid, în următorii ani dacă nu vor fi luate măsuri concrete pentru diminuarea deficitului bugetar si a celui de cont curent ne vom apropia de valoarea de prag de 60% din PIB.

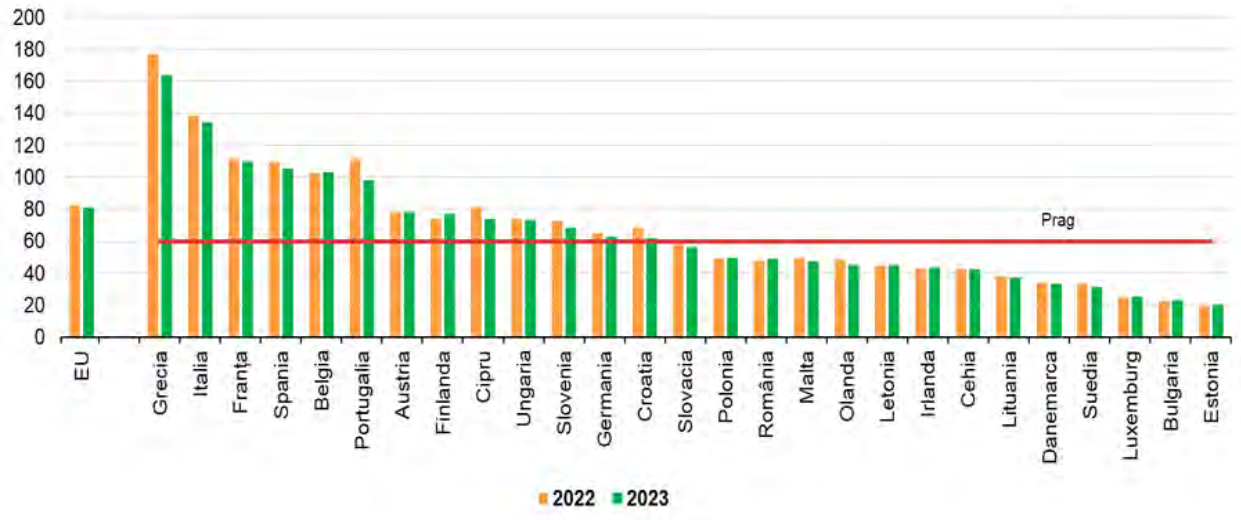

Figura 9. Datoria publică în țările UE (% în PIB).

Sursa: Eurostat

Prin Pactul de Creștere și Stabilitate statele membre s-au angajat să mențină deficitele și datoriile lor guvernamentale în anumite limite: deficitul public mai mic de 3% din valoarea produsului intern brut, iar datoria guvernamentală sub 60% din PIB. Dacă un stat depășește aceste limitele este declanșată procedura de deficit excesiv. Acesta este constituită din mai multe etape de la avertizarea statului respectiv să ia masuri necesare redresării până la aplicare de sancțiuni progresive până la rectificarea situației.

Concluzii și recomandări

Comparativ cu celelalte țări ale Uniunii Europene tabloul de bord al balanței de plăți al României dezvăluie dezechilibre majore cu tendință de accentuare. Principala componentă a balanței de plăți, contul curent prezintă un deficit mare, unul dintre cele mai mari la nivel european de 7% din PIB. Acest deficit este datorat în special importului de bunuri mai mare decât exporturile realizate, și este relativ diminuat de exportul mai mari decât importurile de servicii. La acestea se adaugă deficit din venituri principale de 2,3% din PIB și un excedent de 0,5% din PIB din venituri secundare. Cont de capital este pozitiv de 2,1% din PIB datorat în special transferurilor de fonduri de la Uniunea Europeană. România înregistrează un cont financiar negativ de 3,7% din PIB. România se remarcă prin venituri și cheltuieli mici raportate la PIB (sub 50% din PIB), cheltuielile depășind veniturile, deficitul bugetar fiind de 6.5% din PIB. Datoria externă a României se află sub pragul de 60% stabilit prin tratatul de la Maastricht, dar se află pe un trend de creștere rapidă în special datorită deficitului de cont curent înregistrat an de an.

Structura contului curent pentru România în anul 2023, pe baza datelor publicate de Banca Națională a României:

- Deficitul contului curent: 22,69 miliarde de euro (26 miliarde de euro în anul 2022).
- Balanța bunurilor: deficit de aproximativ 29 miliarde de euro (32 miliarde de euro în anul 2022).
- Balanța serviciilor: excedent de circa 13 miliarde de euro (12,8 miliarde euro în 2022).
- Balanța veniturilor primare: deficit de 8,5 miliarde de euro (8,7 miliarde euro în 2022).
- Balanța veniturilor secundare: excedent de 1,5 miliarde de euro (1,9 miliarde euro în 2022).

Deficitul contului curent s-a redus în 2023 față de 2022, datorită ameliorării balanţei bunurilor şi creşterii excedentului la servicii. Balanţa bunurilor rămâne componenta cu cel mai mare impact negativ. Transferurile curente (venituri secundare) contribuie pozitiv, dar într-o magnitudine mică.

Contul curent este un punct central pentru factorii de decizie politică, deoarece tendințele sale oferă perspective esențiale despre stabilitatea economică și perspectivele de creștere. Ajustările în curs ale politicilor fiscale și monetare reflectă nevoia de a face față provocărilor generate de condițiile economice globale, susținând performanța economică durabilă.

Contul curent cuprinde balanța de venituri și transferuri actuale, comerțul de bunuri și servicii, veniturile primare, veniturile secundare și transferurile nete. Reducerea deficitului poate fi atinsă prin creșterea venitului național sau reducerea consumului sau a importurilor, respectiv stimularea exporturilor.

Principalele măsuri care stau la îndemâna decidenților politici sunt:

- Îmbunătățirea competitivității costurilor producției interne: creșterea productivității prin investiții în tehnologie, și eficiență energetică, orientarea către produse cu valoare adăugată mare.
- Găsirea de noi parteneri comerciali de noi piețe de desfacere sau refacerea legăturilor cu partenerii tradiționali de dinainte de 1989. Piețele țărilor din UE sunt puternic concurențiale de aceea orientarea către piețele unor țări mai puțin dezvoltate ar putea duce la creșterea rapidă a exporturilor.
- Promovarea exporturilor prin facilități pentru firmele exportatoare, susținerea (finanțarea) lanțurilor de aprovizionare și semnarea de acorduri comerciale pentru reducerea barierelor non-tarifare, cu principalele piețe de export ale României.
- Politici de stabilizare a cursului de schimb pentru a evita volatilitatea care afectează competitivitatea. Folosirea cursului de schimb ca metodă de încurajare a exporturilor și descurajare a importurilor
- Investiții prioritare în produse și servicii cu valoare adăugată ridicată și în sectoare care sunt slab dezvoltate dar au un mare potențial competitiv cum ar fi agricultura sau turismul.
- Măsuri pentru optimizarea cererii interne prin politici macroeconomice: menținerea unei cereri interne la un anumit nivel pentru a reduce cererea de importuri, prin menținerea salariilor din sectorul bugetar la valori care să reflecte corect aportul adus fiind cunoscut faptul că în ultimii ani creșterea salariilor bugetarilor a fost mai mare decât a angajaților din mediul privat, iar la nivel național creșterea salariilor a întrecut creșterea productivității.
- Politici fiscale de consolidarea bugetară în scopul reducerii deficitului public, fără a compromite creșterea economică prin prioritizarea cheltuielilor către domeniile care susțin creșterea economică.
- Menținerea unui nivel al dobânzilor care să nu crească inflația dar să susțină competitivitatea.
- Achiziții publice care să favorizeze producția locală și/sau să stimuleze cererea pentru producții autohtone.
- Atragerea investițiilor străine directe ca să satisfacă cererea locală neacoperită de producția internă și să susțină producția pentru export, creând lanțuri de valoare locale.
- Diversificarea bazei de importuri către bunuri și tehnologii cu valoare adăugată mare, reducând dependența de importuri de consum de scurtă durată.
- Creșterea accesului la finanțare pentru întreprinderi, în scopul creșterii cantitative și calitative și a diversificării producției interne si pentru susținerea exporturilor.

- Măsuri de ajustare a structurii importurilor prin tarifarea strategică a importurilor pentru anumite bunuri. Dacă produsele din țările UE nu pot fi tarifate anumite produse din țări extra-UE care concurează producția internă pot fi descurajate prin tarifare crescută (de exemplu roșii din Turcia, pere din Argentina, etc)
- Optimizarea lanțurilor de aprovizionare pentru a reduce costurile de transport și a evita suprapusul de importuri.
- Măsuri de transfer de tehnologie și know-how prin încurajarea investițiilor care să preia cunoaștere și tehnologie, pentru a crește valoarea adăugată a exporturilor.

Referințe

1. Banca Națională a României (2006-2024), Raport anual, 2023, București
2. Banca Națională a României (2008-2023), Buletine lunare: decembrie 2023, septembrie 2024, București;
3. European Commission, (2023), 2023 Country Report – Romania, {COM(2023) 623 final} , Brussels, 24.5.2023 SWD(2023) 623 final, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A52023SC0623&qid=1686127911343
4. European Commission, (2023), Recomandare a Consiliului privind Programul național de reformă al României pentru 2023 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de convergență al României pentru 2023 {SWD(2023) 623 final}, Brussels, 24.5.2023.
5. Comisia Europeană (2023), Bilanț aprofundat pentru România, document de lucru al serviciilor Comisiei [COM (2023) 642 final], Brussels
6. European Commission, (2022), 2022 Country Report – Romania, {COM(2022) 624 final} - {SWD(2022) 640 final}, Brussels, 8.6.2022 SWD(2022) 624 final/2.
7. https://www.ecb.europa.eu/pub/projections/html/ecb.projections202212_eurosystemstaff~6c1855c75b.ro.html
8. https://www.ecb.europa.eu/home/html/index.en.html
9. https://commission.europa.eu/index_en
10. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2021-0274_EN.html